

Таким чином, етап молодшого шкільного віку супроводжується активною соціалізацією дитини, адаптацією до нових умов, набуття досвіду взаємодії з іншими людьми і в результаті поступовим розвитком соціальної компетентності.

Список використаних джерел

1. Байбара Т. М. Компетентнісний підхід в початковій ланці освіти: теоретичний аспект / Т. М. Байбара // Початкова школа. – 2010. – № 8. – С. 46–50.
2. Гончарова-Горянська М. Соціальна компетентність: поняття, зміст, шляхи формування в дослідженнях зарубіжних авторів / М. Гончарова-Горянська // Рідна школа. – 2004. – № 7–8. – С. 34–36.
3. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. – 40 с.
4. Лейчук Р. М. Соціальна компетентність учнів: до проблеми визначення змісту і структури поняття / Р. М. Лейчук // Проблеми соціальної роботи : філософія, психологія, соціологія. – 2013. – № 2. – С. 160–166.
5. Ніколаєску І. О. Формування соціальної компетентності учнів загальноосвітньої школи відповідно до вимог нових державних стандартів : науково-методичний посібник / І. О. Ніколаєску. – Черкаси : ОПОПП, 2014. – 76 с.
6. Пометун О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. І. Пометун // Рідна школа. – №6. – 2015. – С. 65–69.
7. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А.М., 2009, - С. 146-155.
8. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 4 : Павлівська середня школа. Розмова з молодим директором. – 640 с.

ЛЕДНЕЙ В.Е.,
МОЛНАР Т.І.

Мукачівський державний університет, Україна

РОЛЬ НАОЧНОСТІ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В освітньому процесі початкової школи важливо розвивати в учнів інтерес до навчання, спиратися на чуттєве сприйняття навчальної інформації, включати всі органи чуття при сприйнятті навколишнього світу. Чим різноманітніше чуттєве сприйняття навчального матеріалу, тим міцніше він засвоюється. Це досягається при широкому використанні наочних засобів на всіх етапах навчання. Наочність формує в учнів образні уявлення, а також поняття для розуміння зв'язків і залежностей, що є одним із найважливіших положень дидактики.

У педагогічній науці є чимало досліджень, присвячених проблемі використання наочності в освітньому процесі. Цією проблемою займалися класики педагогіки А. Дістервег, Я. Коменський, Й. Песталоцці, К. Ушинський та ін. Існують різні погляди щодо ролі засобів наочності та їх використання в освітньому процесі початкової школи. Одні вчені наголошують на необхідності використання засобів наочності на кожному уроці під час розгляду нового поняття (Л. Занков,

А. Пишкало), інші – дотримання міри в застосуванні засобів наочності (Л. Скаткін), оскільки надмірно тривале використання однакових засобів призводить до затримки розвитку в учнів абстрактного мислення, треті підкреслюють, що потрібно вміти забезпечити поступовий, але своєчасний перехід від використання одних видів наочного матеріалу до інших (М. Моро).

У науково-педагогічній літературі зустрічаються терміни «наочність», «наочні засоби», «наочні посібники», «засоби наочності», «наочний матеріал», «дидактичний матеріал», «наочні навчальні посібники». Трактування поняття «наочність» отримало тлумачення з точки зору психології, філософії, педагогіки й стало різноплановим у розумінні науковців.

У сучасній дидактиці наочність розуміють ширше, ніж безпосередні зорові сприймання, вона включає також сприймання через моторні, тактильні чуття [4]. Відтак, термін «наочність» розуміємо як основний дидактичний принцип навчання, а термін «засоби наочності» – як засоби, за допомогою яких цей принцип реалізується у процесі навчання.

Використання наочності в освітньому процесі початкової школи є необхідним. Наочність у навчанні сприяє формуванню уявлень, що правильно відображають об'єктивну реальність. Застосування наочних засобів формує в учнів образні уявлення, а також поняття для розуміння зв'язків і залежностей, що є одним із найважливіших положень дидактики. Використання різних видів наочності активізує пізнавальну діяльність учнів, але тільки комплексне їх застосування дає позитивні результати під час навчання [3].

У початковій школі використовуються різні види наочності: природна наочність (рослини, тварини, корисні копалини); експериментальна (явища випаровування, танення льоду); картинна й картинно-динамічна наочність (картини, малюнки, фотографії, діапозитиви, кіно); об'ємна (макети, муляжі, геометричні фігури); звукова (грамзапис, магнітофонні записи, радіо); символічна й графічна (креслення, схеми, карти, таблиці); змішана наочність – навчальний звуковий кінофільм тощо [1].

Застосування наочності має на меті: збагачення і розширення безпосереднього чуттєвого досвіду учнів, розвиток спостережливості, пізнання конкретних властивостей предметів під час практичної діяльності, створення умов для переходу до абстрактного мислення, опори для самостійного навчання й систематизації навчального матеріалу.

Слід зазначити, що використання засобів наочності на уроці повинно бути цілеспрямованим і методично виправданим. А це вимагає серйозного підходу до їх адекватного вибору. Доцільно виділити такі вимоги до використання наочності в освітньому процесі початкової школи:

- відповідність наочності змісту виучуваного матеріалу;
- виділення найважливіших ознак предмета;
- естетичне оформлення наочності;
- вчасне використання наочності;
- помірне використання наочності;
- відповідність наочності психологічним закономірностям сприймання;
- відповідність наочності рівню розвитку спостережливості учнів;

- інтерес учнів до розглядуваних наочних об'єктів;
- зв'язок змісту наочного посібника з досвідом учнів [2].

Таким чином, використання наочності у процесі навчання сприяє розумовому розвитку учнів, допомагає виявити зв'язок між науковими знаннями і життєвою практикою, полегшує процес засвоєння і сприяє розвитку інтересу до знань, стимулює розвиток мотиваційної сфери учнів. Застосування засобів наочності є однією з необхідних умов успішного навчання учнів. Унаочнення підвищує ефективність уроку, допомагає подолати формалізм у навчанні, поживляє освітній процес, збуджує ініціативу та мислення учнів, привчає їх до аналізу та узагальнення. Уміле використання різноманітної наочності в освітньому процесі сприяє розвитку самостійності, активності, творчої пізнавальної діяльності учнів, що значною мірою забезпечує їх підготовку до самостійної практичної роботи.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. П. Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
2. Кузьмінський А. Л. Педагогіка: підручник / А. Л. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Пресс, 2003. – 418 с.
3. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посібник / С. Д. Максименко, В. О. Соловієнко. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.
4. Малафійк І. В. Дидактика: Навчальний посібник / І. В. Малафійк. – К.: Кондор, 2005. – 398 с.

ЛИСТ М.-Л. М.,
ТЯГУР В.М.,

Мукачівський державний університет, Україна

НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Суспільно-політичні та соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, суттєво впливають на діючу систему освіти. До того ж формуються нові ідеологія та практика життєдіяльності сучасної школи як соціально-педагогічної системи, результатом якої є «забезпечення сучасної якості освіти на підставі збереження її фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства й держави».

Управління – це та сфера діяльності, яка за своїм значенням специфічністю практично ніколи не розглядалася як професійна. Управлінцями завжди працювали вузькі спеціалісти різних галузей, які не одержували спеціальної підготовки у такій складній галузі, як управління соціально-економічними процесами. Від рівня управління залежить ефективність виробництва і рівень задоволення потреб суспільства. В умовах радикальної економічної реформи і розвитку ринкових стосунків професіоналізм правлінців стає вирішальним фактором [1]. Тому керівнику закладу освіти слід орієнтуватися в різноманітності сучасних управлінських ідей, вивчати й успішно застосовувати досягнення науки та перспективного педагогічного досвіду, організовувати творчу діяльність. У зв'язку з цим питання управління освітніми процесами є актуальними, оскільки шкільна

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>